

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การตัดต้นไม้ในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า
ในระหว่างการตรากฎหมายลำดับรองตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยาน
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง
สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒*

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๙๐๓.๒/๓๓๕๓ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ตราขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ที่สำคัญประการหนึ่งเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่ามาก่อนวันที่กฎหมายทั้งสองฉบับมีผลใช้บังคับ โดยในมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติฯ ในการสำรวจข้อมูลการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติหรือคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แล้วแต่กรณี จัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ดังกล่าวโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาซึ่งจะมีผลทำให้บุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นนี้สามารถครอบครองที่ดินและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระได้โดยไม่ต้องได้รับโทษ เมื่อได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติหรือคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแล้ว ทั้งนี้ การคัดกรองคุณสมบัติของบุคคลที่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือให้ดำเนินการโดยใช้แนวทางตามกรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยที่ปัจจุบันกรมอุทยานแห่งชาติฯ ได้สำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเสร็จแล้ว ปรากฏว่า ประชาชนที่มีชื่อเป็นผู้ได้รับการสำรวจมีความประสงค์จะตัดต้นยางพาราหรือไม่ยืนต้นอื่นที่เป็นพืชผลอาสินของราษฎร

*ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๘/๑๓๕ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่หมดอายุเพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์และนำออกซึ่งไม้ที่ตัดได้ แต่เนื่องจากพระราชกฤษฎีกากำหนดโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า รวมทั้งระเบียบเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุขในพื้นที่โครงการซึ่งออกตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ ยังอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการตราเพื่อใช้บังคับ จึงทำให้มีประเด็นต้องพิจารณาว่า การตัดต้นยางพาราหรือไม้ยืนต้นอื่นในพื้นที่อนุรักษ์ภายใต้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ จะสามารถกระทำได้หรือไม่ และไม้ที่ตัดนั้นจะเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใด โดยกรมอุทยานแห่งชาติฯ มีความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า ราษฎรสามารถตัดต้นยางพาราหรือไม้ยืนต้นอื่นที่เป็นพืชผลอาสินของราษฎรที่หมดอายุเพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้ โดยกรมอุทยานแห่งชาติฯ สามารถผ่อนผันการตัดต้นยางพาราหรือไม้ยืนต้นอื่นที่เป็นพืชผลอาสินของราษฎรที่หมดอายุเพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์อันเป็นปกติสุขของประชาชนไปพลางก่อนได้ และให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือหัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่ากำกับควบคุมเพื่อมิให้การกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนไม้ยางพาราที่ตัดนั้นย่อมเป็นกรรมสิทธิ์ของราษฎรผู้มีเจตนายึดถือและครอบครองไว้ในที่ดินของตนเองที่ได้แจ้งการครอบครองแล้ว

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ราษฎรไม่สามารถตัดต้นยางพาราหรือไม้ยืนต้นอื่นที่เป็นพืชผลอาสินของราษฎรที่หมดอายุเพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้ เนื่องจากตามข้อเท็จจริงในการตัดต้นยางพาราจะต้องมีการนำออกไปซึ่งไม้ยางพาราที่ได้ดำเนินการตัดออกจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า รวมทั้งจะมีการปลูกใหม่เพื่อทดแทนต้นยางพาราที่ถูกตัดออก ซึ่งกรณีดังกล่าวขัดต่อมาตรา ๑๙ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และมาตรา ๕๕ (๒) (๕) และ (๖) หรือมาตรา ๖๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ โดยเทียบเคียงความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาในเรื่องเสร็จที่ ๑๙๐/๒๕๕๘ ส่วนไม้ยางพาราที่ปลูกในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่านั้น ถือว่าไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของตามความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาในเรื่องเสร็จที่ ๖๙๘/๒๕๕๐

เพื่อให้ได้ข้อยุติในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายข้างต้นและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและชัดเจน กรมอุทยานแห่งชาติฯ จึงขอหารือดังนี้

๑. ราษฎรที่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ สามารถตัดต้นยางพาราหรือไม้ยืนต้นอื่นที่เป็นพืชผลอาสินของราษฎรที่หมดอายุเพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์และปลูกใหม่ทดแทนได้หรือไม่ อย่างไร

๒. ราษฎรที่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ สามารถนำไม้ที่ตัดแล้วออกไปจากพื้นที่ดังกล่าวได้หรือไม่ และกรรมสิทธิ์ในไม้ที่ตัดออกนั้นจะเป็นของราษฎรผู้แจ้งการครอบครองที่ดินดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นควรรวมประเด็นพิจารณาเป็นประเด็นเดียว โดยกำหนดประเด็นพิจารณาใหม่ว่า ในระหว่างที่กฎหมายลำดับรองตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังไม่แล้วเสร็จ ผู้ที่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามบทบัญญัติดังกล่าว จะสามารถตัดต้นยางพาราหรือไม้ยืนต้นอื่นที่เป็นพืชผลาสินของราษฎรที่หมดอายุ เพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์และนำออกจากพื้นที่ โดยมีการปลูกใหม่ทดแทน ได้หรือไม่ และกรรมสิทธิ์ ในไม้ที่ตัดเป็นของผู้ใด นั้น เห็นว่า กรณีที่กรมอุทยานแห่งชาติฯ หาหรือมานี้ เป็นการขอตัดต้นยางพารา ของประชาชนที่ได้รับการสำรวจรายชื่อการถือครองที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ที่กรมอุทยานแห่งชาติฯ ได้จัดทำขึ้นตามมาตรา ๖๔^๒ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๔ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำรวจการถือครองที่ดินของประชาชน ที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มี ที่ดินทำกินและได้อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและ ได้อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิกถอนหน่วยงาน สำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราว ในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะ ดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณา และคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือ ทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ปันฟู ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายใน เขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใด อันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือ ปลอยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรานี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการ ดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุข และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และมาตรา ๑๒๑^๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า โดยทั้งสองมาตราดังกล่าวกำหนดให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติหรือคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า จัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าของประชาชนผู้ที่มีรายชื่อกิจการสำรวจโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา อีกทั้งยังกำหนดให้ประชาชนผู้ที่มีรายชื่อกิจการสำรวจสามารถก่อสร้าง แฝวถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้และดินในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรานี้ได้โดยไม่ต้องรับโทษ หากเป็นการกระทำเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติหรือคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

“มาตรา ๑๒๑ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ป่าไม้ พันธุ์สัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แฝวถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เกือบหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใด อันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

เมื่อขณะนี้ยังไม่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า รวมทั้งระเบียบเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระในพื้นที่โครงการซึ่งออกตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวใช้บังคับ การที่ประชาชนที่มีรายชื่อเป็นผู้ได้รับการสำรวจการถือครองที่ดินจะตัดต้นยางพาราหรือไม้ยืนต้นอื่นที่เป็นพืชผลอาสินที่หมดอายุเพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์และนำไม้ที่ตัดออกจากพื้นที่ รวมถึงจะมีการปลูกใหม่เพื่อทดแทนนั้น จึงเป็นการกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายและทำให้เสื่อมสภาพแก่ไม้และดิน ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา ๑๙ (๑) และ (๒)^๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และมาตรา ๕๕ (๒) (๕) และ (๖)^๕ หรือมาตรา ๖๗ (๒)^๖

“มาตรา ๑๙ ภายในอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม

(๒) เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๕๕ ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใดให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ

(๖) ปลูกต้นไม้หรือพืชนานาชนิดอื่น ๆ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ทุกชนิดเข้าไป

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๖๗ เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ตัด โค่น แผ้วถาง เผา ทำลาย ต้นไม้หรือพืชนานาชนิดอื่น หรือทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพ ขุด เก็บ ซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด หวาย ลูกรัง ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ หรือเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

ฯลฯ

ฯลฯ

แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ที่เคยให้ไว้ในเรื่องเสรีจที่ ๑๙๐/๒๕๕๘^๗ โดยไม่อาจนำบทบัญญัติมาตรา ๖๔ วรรคสี่^๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และมาตรา ๑๒๑ วรรคสี่^๙ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ ที่ยกเว้นโทษให้แก่ผู้ที่อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่ดังกล่าวมาใช้ได้ เพราะการพิจารณาว่าการกระทำเช่นใดจะได้รับยกเว้นโทษตามบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวหรือไม่นั้น ย่อมต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมอุทยานแห่งชาติฯ จะได้กำหนดต่อไป และเมื่อพิจารณาแล้วว่า ไม่สามารถตัดต้นยางพาราหรือไม้ยืนต้นและนำออกไปซึ่งไม้ที่ตัดออกจากพื้นที่ดังกล่าวได้ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นที่เกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในไม้ที่ตัดออกแล้วอีก

(นายณพดล เกร์ฤกษ์)

รองเลขาธิการ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๖๖

^๗บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การใช้อำนาจตามมาตรา ๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อดำเนินการให้ราษฎรตัดต้นยางพาราในพื้นที่อุทยานแห่งชาติบูโด-สุไหงปาดี ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ ๐๙๐๗/๙๐ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น